

Nro 47.

A' FELS. R. TSASZARNAK ES A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Költ Bétsben Decembernek 9-dik napján 1794.
esztendőben.

Hadi Történetek és Környülműlések.

Hollandiának védelmezése véget, a' mint Gr. Clerfayt hadi Tármester írja Nov. 17 ikén Mehrhejmi fő kvárté yából, 3000 embert küldött B. Alvinczy hadi Tármester vezér ése alatt, a' Yorki hertzseghéz, öly hagyással, hogy a' ho szükségességnek lenni látatik, oda fordusa azokat. Egy más, de kisebb corpussa, a' Hossiai házhoz tartozó Lahni, vagy Lohni hertzsegségne parancsoita Gr. Kinsky hadi tármesterert marsirozni, a' ki oda érkezvén, Dec. 1. és 2 ik napjain, oly formán szállott réli cantonirugha, hogy, ha valamiképen Moguntziának környékén, erőszakosan

B

által akarna a' Rénuson jönni az ellenség, leg ot-
tan segítségére lehessen ottan vgyázó seregeink-
nek.

Gr. *Wallis* hadi Tármeister azt írja a' Fels.
udvari hadi Kancelláriának *Nov. 21 ikén Alessan-
drióból*, hogy *Ferdinánd* fő hertzegnek, Austriai
Lombardia kapitányának az Olasz országi Ts. K.
ármádia fő kormányozójának parantsolattyára
zéli kvártélyba kezdette immár az ott lévő sere-
geket küldeni, és hogy azon 600 Frantziákon ki-
vül, a' kik leg közelebbi jelentése szerént *Oneg-
liába* mársiroztak, többek nem láttattak, és a'
mint a' tábori kémek nékie hírül vitték, nem is
fognak mostanában oda menni.

A' *Pedemontziumban* táborozó Ts. K. segítő
seregeknek vezére, *Colli F. M.* Lajtinánt tett je-
lentése szerént, mintegy 2000 főből álló Fr. se-
reg gyült öszve a' *Tanarói* völgyben, holott egy-
néhány helységet fel dűlván, ismét előbbi tanya-
jába, *Riviera di Ponentebe* vonta magát.

A' miket a' Német Birodalombeli közönséges
levelek a' jelenvaló hadakozásnak környűállasai-
ról írnak, azokat is közleni kíváunyük Erd. ol-
vasóinkal. — A' *Westfáliai* kerületből, neveze-
tessen pedig *Emsből* azt a' hirt vettem, hogy *Bin-
gen* mellett, által akartak a' Frantziák a' Rénu-
son jönni, melly végre egynéhány ágyúkra való
battériát hányattak a' nevezett folyó vízre vette-
tendő hidnak fedezésére; hanem ok is ezre vé-
vén azt, hogy fel tett tzellyokat ezre vették, és
eleve jó rendeléseket tettenek légyen a' mieink,
félbe lzakoztották munkáikat.

Siegburgból ezeket írják *Nov. 22. ikén*: Gróf
Clerfayt Limburgba akarta fő kvártélyát által
vinni, hanem ismét ellenkező parantsolatot vett,
és még most *Mehrheimből* ki nem mozdul, melly-
re a' Frantziáknak *Wéselnél* való mozdulásaik és
készületeik adtanak alkalmatosságot. Azomban,
a' mint a' *Bétsi diarium* is meg erősítette, egynéh

hány ezerből álló apróbb corpusok marsiroztak *Mühlhejmba*, *Düsseldorfbá*, és *Wéselbe*, mivel itten is által akarják a' Frantziák a' *Rénuson* költözni, és valamint Hollandiában, úgy Német országban is több több előmeneteiket tenni. — Mások ismét oly vélekedésben vagnak, hogy ezen készülteik, és mozgásaik által, más fontosabb fel tételeket akarják el titkolni, a' melly meg is égyez a' Frantzia förtélyossággal. — Azon tsataban, melly *Nov. 9-ikén Wésel* mellett történt, két részről mintegy 500 ember vesztette el életét.

Egy *Monasteriumi* levélből azt olvassuk, hogy a' sz. András erősségét (*Fort St. Andre*) ismét meg támadták a' Frantziák; mellynek erőszakos el vétetésén azért igyekeztek leg inkább, mivel ez által nagyon meg könnyíthették volna a' *Waal* vizén való által meneteleket; hanem most sem szolgált nékik a' szerentsé. — Hogyha hitelt lehet a' Frantzia desertoroknak adni, azon iparkodnak a' patrióta seregek, hogy *Wéselt* is körmökre keríthessék.

Grattli Frantzia Generál azt kívánta a' *Wéseli* Prussus commendánstól, hogy a' *Rénus* szigetében készített erősségek rontassanak el; másként nem tarthatya azon szigetet neutralisnak, mellyre amaz azt válszolta, hogy ő a' királynak világos parantsolatya nélkül azt nem miveheti.

A' *Nov. 14-ik* napján költ *Thieli* levelek (*Thiel* *Geidriában*, a' *Waal* vize mellett fekvő erősség és város) azt beszélük, hogy az előtt való éjjel 263 ágyú golyóbist, és haubitza gránatot hánytanak abba bé az ostromló Frantziák, mellyeknek tüze által igen sok házak és épületek lerontattak, és meg károsítottak, hoiott 6000 Anglus fekszik őrizetben. —

Egy, *Nov. 10-ikén* költ *Wéseli* levélből ezeket olvassuk: Tegnap előtt érkezett, *úgymond*, ide *B. Alvinczy* Ts. K. hadi Tármaster, *Wernck* F. M. Lajuanant, és egynéhány fő rangú Ks. K.

hadi tisztekkel együtt, és itten való rövid mutatások után, tovább folytatták útjokat. — Naponként számos eleséges és munitiószármazékok mentet itten által. — Tsak nem minden nap próbát tesznek a' Frantziák a' *Waal* vizén való általmenettel véget, hanem a' szövetséges seregek sem mutatnak el semmit is, a' mi által akadályoztathassák amazoknak szándékjokat; de bator szolgálna is e' részben nékiek a' szerentse, igen keveset nyernének az által, mivel ekként egy erős éltető állattal, t. i. a' vízzel kellene nékiek küszködniük. — A' *Yorki* hertzegek mostani fő kvártélyá az *Utrechti* tartománynak fő városában *Utrechtben* vagyon — *Bergen-op-Zoomot* és *Gertruidenberget* keményen ostromolják a' patrióta seregek.

Mind *Moguntzia*, mind *Manheim* körül erősen kezitik magokat a' Frantziák az ostromláshoz, és ottan ottan sűrűen repitik az ágyúgolyóbisokat a' nevezett városak felé. Hanem a' mi seregeink sem veszteglenek, azok is gyakorta tüzelnek a' Frantzia sántz ásókra. — *Hohenlohe* örökös hertzeg és Prussus Generál Lajtnánt, a' ki nem régiben, a' kormánya alatt lévő Prussus seregekkel Lengyel országba mársirozni parantsóltatott, és már által is ment egynéhány státiókon, mingyárt *Warsóviénak* Orószok által lett el vétetése után, ellenkező parantsolatot vett a' királytól, és már közelit is *Moguntziához*. — Ez a' változás hollzas tanátskozasra való alkalmatosságot szolgáltatott a' Rénusi armadáknál lévő Austriai és Prussiai Generáitásnak, és már most több reménységek vagyon, mint volt ennekötte *Moguntziának* és *Manheimnak* meg tartasához.

Frigyes Belgyiom.

Leydéből ekként írnak Nov. 20-ikán: *Nimwégennek* Frantzia kézre let. jutásától fogva, semmi emlékeztetés do'og nem történt a' két armádia közt, de abból még sem lehet azt a' következtetést

tsinálni, hogy fegyver szűnés legyen köztök. — Meg lehet, hogy a' *Nimwégben* lévő Frantzia és a' *Lenti* Hollandus Generálok abban egymás közt meg egyeztenek, hogy egymás ellen ne ágyúzanak szükségtelemül, sőt azt igirni mondatnak a' Frantziák, hogy ok ezen tseendes idővel vissza nem fognak élni. — Némellyek úgy vélekednek, hogy ezen nyugodatomra két *Hágába* ment Frantzia biztosok adtanak légyen alkaimatosságot, a' kik olly véggel küldettenek oda, hogy a' *Belga Karokkal* és *Rendekkel* tractállyanak a' békesség-ről. — De e' tsak gyanúság, nem pedig valóság, mivel a' *Párisi* levelekből tellyességzet nem olvassuk, hogy a' *Convent* békességzet ízerző követekeket küldött volna *Hollandiába*; ellenben tudjuk azt bizonyossan, hogy a' helytartó *Fejedelem* gyakorta *conferentiát* tart a' *Hágai* kórmány székkel *Geldriának* és *Utrechtnek* védelmezése eránt.

Berg op Zoomból következő tudósítás küldetett *Nov. 12-ikén*: Itten, úgymond, mindenek nagy nyughatalanságban, és félelem közt voltanak, az a' kedvetlen hírvén hozzánk, hogy egy *Frantzia corpus* városunk és *Hogerheiden* közt telepedett volna le. A' dolognak végére akarván menni, és egytetsmind hátrább üzni az ellenséget, egynéhány 100 gyalogság és lovasság küldetett ki. Ezek allig ériek *Rahbergen* túl, mikor innár egynéhány *Frantzia* dragonyosok mutaták magokat, többek is érkeztek utánok, és az erdőben el rejtezett vadász katonáik erőssen tüzeltek vitézeinkre. Illyenképen egymás üstökébe kapván a' két fél, kéntelenek voltak a' mi seregeink a' nagyobb erőnek engedni, s magokat hátrább húzni. — Gyalogjaink közzül, a' kik lovasainkat nyomba nem követhettek, nem keveset emészttet meg a' *Frantzia* kard. — Ezen még inkább meg indúltak a' városbeliek, a' ki tsak arra való vóit, mind fegyvert fogott, és a' várnak bastyáiról erőssen tepitettek a' *Frantziákra* az ágyú golyóbisok. Meanyi veszteségek lett lé

gyen nékiek, nem tudatik, de azt távolyról is látni lehetett, hogy 5 fizekér sebeseket vittek el magokkal. A' mi részünkről el hűlöttaknak, sebez esteknek, és el tevélyedtenek számok 40 re megyen — 2000 foból áliott a' Frantziáság, 's négy tábori ágyú vóit velek. — Tegnap egy Frantzia trombitás levelet hozott a' vár commendánsának, melynek foglalattyáról semmi bizonyost nem értettünk.

Brédából is ilyen levelet olvasunk: A' Frantziák hol ide jönek, hol el mennek innen, és mindnap ki járnak portázni, de semmihez nem fognak. Mi még most is szüntelen készitettyük a' batteriakat. A' város környékére ki bortsattatott viz igen magas, úgy annyira hogy már minden utakat bé borított, és senki nem járhat gyalog.

A' mióta a' Frantziák Austriai Belgiomot el lepték, és mind bellyebb bellyebb nyomúitak Hollandia felé; azóltatól fogva gyakorta halljuk és olvassuk, hogy az eilenség előmenetelének megátolására, tsak nem minden nevezetes váraiknak környékét vízzel borították bé a' Belgák. Sokan még nem foghatták miként lehessen ezt végbe vinni, kivált a' hol hegyek, és völgyek találhatnak. — Tartjuk meg, hogy a' frígyes tartományoknak nagyobb része tavakkal és homok halomokkal vagyon bé fedetve, sőt némelly tartományaik, mint p. o. *Hollandia*, *Zelándia* és *Frislandia* földjénél magasabb a' tenger, melly hogy ki ne önthessen, 's el ne borithassa a' száraz földet, magas és erős töltésekkel vagyon körül vételve. Ennekfelette a' tó vizeknek a' föld színéről való le vétetésére igen számos sántzok és tsatornak vagynak készitette, a' mellyekben lévő vizt szél malmok hajtyák ki a' tókból, és a' cataractaknak, az az, emeltső kapuknak segítségével által hajtattnak más tsatornákba, 's végtére ezekből a' tengerbe. Nagy hegyeket tellyességgel nem lehet ott keresni, és a' mellyek, *Rheenen*, *Amersvoort* és *Utrecht* közt találtnak is, nem

hegyeknek, hanem csak halmoknak és domboknak lehet azokat nevezni. — A' vizi tsatornák körül építetett kertek, szántó földek, fű termő rétek és mulató házak igen szép tekintetet szolgáltathatnak a' vizsgáló szemeknek. — Mikor háborúja vagyon a' Hollándiai republicának, és nintsen elegendő ereje az ellenségnek vissza verésére, akkor, de csak az utolsó szükségben, bé záratnak az emeltsős kapuk, a' tenger mellett lévő töltések is imitt amott ki nyitathatnak, és így mind a' többől tsatornába vitetett vizek, mind a' tenger vizei által igen könnyű Hollándiának földjét bé boríthatni.

Fridrik Hessen-Casseli hertzeg Maastrichtnak volt kormányozója, *Hágába* menvén, nagy tisztelettel fogadtatott a' Karok és Rendek által, és épen nem neki, hanem a' bal szerentsének tulajdonítatik azon fontos várnak el veisztése. Eléggé meg mutatta ő ennekelőtte esztendővel, a' midőn t. i. *Maastrichtot* ostromlották a' Frantziák, hogy ő nem alávaló katona, és fundamentomosan érte a' fortificationnak, és a' várak védelmezésének mesterségét. — A' *Venlooi* commendánst *Pflister* Generál Májort is, a' ki t. i. azon erősséget által adni kéntelenitetett a' Frantziáknak, ártatlannak találták és szabadon bocsátották a' Statuok.

Olafz Ország.

Turinból iratik *Nov. 19. és 22 ik* napjain, hogy a' király nagyon beteg volt, és sokan kételkedtek fel gyógyulásán, hanem csak ugyan addig futtak fáradtak a' körülötte lévő orvosok, hogy meg szabadították ő Felségét, az úgy nevezett rheumaticus hidegleléstől, melly a' közép idejű embereket gyakorta szokta kínozni, a' meg élemedteket pedig a' koporsóba zárni. Azok a' királyi hertzegek is, a' kik a' Sardiniai armadiánál múltak, értékre esvén a' királynak nyavalyája, vizsgálatására mentek *Turinba*.

A' *Livornói* ki kövő helybe, *Nov. 13-ikán* ment *Anglus* hajók bizonyosnak lenni mondták, hogy *Toulonban* nemisak e készült legyen a' *Frantziák* flotta, hanem hogy ki is repült már a' nagy tengerre, de hová menyen, hová nem, még eddig senki ki nem tanúhatta.

Nápolyban nagy készülétek tételnek a' tengeren, n. hogy véletlenül meg támadják az országot a' *Frantziák* — a' tenger partyan számos *battériák* készitettek, és sűrűen meg rakattak ágyúkkal, 's 140 *bombardirozó* hajóknál több van oly állapotban, hogy akár melly *szempillantásban* szembe szállassanak az ellenséggel.

Spanyól Ország.

Madridből illetén foglatatú levelet vettünk. Itten is az a' hir repdes, hogy a' király fegyver szünést és békességet akar szerezni a' *Frantziák* kal. Ellenben a' kik közelebről esmérük hertzeg *Alcudia* *Status* ministert, másképen gondolkoznak e' tárgy felelőiről. Ő szüntelen azt sugallja a' király füleibe, hogy minden erejét fordítsa az ellenség ellen. — Mely felettébb bosszonkodjai *XVI Lajos*, *Mária Antonia*, és *Ersebeth* hertzeg asszony méltatlan halálukért a' *Frantzia* nemzetre, csak ez egyből is ki tettik, hogy az ő tanátslására minden rangú, és állapotú *Frantziának* ki kellett *Spanyól* országból meenni, akár ott született legyen az, akár nem.

A' hadakozásnak kezdetétől fogva 180326 flinta adattatott ki a' *Madridi* fegyveres tárból, mellyek közül 96901 a' fegyvert fogható föld népe közt osztattatott ki. — A' *Navarra* országát védelmező *Spanyól* *ármádia* fő kormányozója *Cucontia* *Generál*, múlt hónapban 200 ember vesztéssel vérettetett vissza a' *Frantziák* által. — Közel vagyon *Navarrának* fő és erős városa *Pampelóna* az ellenség markába való eséshez. — Ellenben *Kataloniában* és *Arragoniában* több sze-

rentsét reménylhetnek a' Spanyol seregek. — Mind Gróf *de la Union*, mind más nevezetesebb Generálók *Madridba* várattatnak, holott titkos tanács fog a' jövő esztendőbeli hadakozásnak folytatásáról tartattni. — *Bellegardenek* el vesztésétől fogva számos recrúttal izaporított a' *Katalóniában* táborozó armádia. Minthogy Gr. *de la Union* meg nem tartotta a' *Colliourei* capitulatiót, azt végzezte a' Parisi Convent, hogy ennekutánna egy Spanyolnak se adattasson pardon; azonban még is mostan a' *Bellegardenben* el fogattatott Spanyolokkal igen barátságossáu bannak, és legkevesebb serelmekre is nintsenek.

Frantzia Ország.

A' mint már ennekelőtte említettük, 12 ezer embert öletett meg *Carriere Nantesben*, ebben a' nevezetes városban, a' mellyben, a' IV. Henrik király által hozatott kegyelmes végezésnek, a' múlt században lett ei töröltetése sok emberi vérontásra való alkalmatosságot szolgáltatott. *Carriere* egy volt azok közül, az emberi érzékenység nélkül való Jakobinusok közül, a' kik, nem emberhez, hanem fene állathoz illő kegyetlenségek által örök-ké való motsokkal borították bé a' Frantzia nemzetet; a' kik nem a' köz, hanem magok hasznokra tekintvén, mint a' légygyel úgy bántak felebarát társaikkal, 's ezeknek halmaikon akarták világi mulandó boldogságoknak bálványát fel építeni. — Annakokáért, hogy meg bizonyithassa a' mostani mérseklett indulatú Convent, hogy nem a' nemzeti képviselők, hanem a' Jakobinusok lettenek legyen a' Fr. országban eddig végbe ment tragédiáknak, és guillotiniroztatásnak okai, mind *Carriert* önnön magát, mind az ő kegyetlen társait és agenseit a' *Criminale Forumnak* adatta által. Elégge igyekeztek a' Jakobinusok, mint titkon, mind nyilván, hogy kedves tizborás társokat ki menthessék a' veszedelemből, de semmit nem

használhattak. — Múlt hólnapnak 12-ikén, esteli 6 órakor sokan közülök, és az elobbi revoluciónalis Commissiónak tagjai közül a' közönséges piatzokra, nevezetessen az úgy nevezett *Palays Royal*, és *Thuillier* előtt lévő tágas helyekre gyülekezvén fel, mind szóval, mind igiretekkel a' Convent ellen akarták a' népet fel ingerleni. — Imitt amott hangzott is ez a' szó: *Éllyenek a' Jakobinusok*, de sokkal több helyen hallatott ez: *Éllyen a' Convent*; annakutánna, a' Nemzeti képviselők által hoztatott végzés ellen, szokott öszve gyűléseknek helyére mentek, hová nagy sokaság követte őket, a' kik leg elsöben is arról tusakodtanak egymás közt, el szedjek e' a' Jakobinusoknak fegyvereiket, minekelötte arra engedelmet kértenek vólna a' Conventöl, vagy magoktól mivellyek azt? Többsire tsak nem mindnyájan, az elsöbben állapadtanak meg, és így ifjú vén, tsunka béna, férfi asszony, hajadon, mind egy fömán, bé rohantak a' Jakobinusok klúbjába, 's ekként kiáltoztanak: *Vesszenek el a' Jakobinusok! vesszen el Carriere! vesszenek el a' vízbe föjtök, ördög hordja pokolba a' guillotine vitézeit! éllyen a' szabadság! az igazság! éllyen a' nemzet! éllyenek annak képviselői!* Néhány tsendességet szerető patrioták, minden ékesen szóllással bíró tehetségeket arra fordították, hogy le tsendesítsék a' fel indúlt sokaságot, de semmire sem mehettek, és ha idejekorán oda nem mentek vólna a' város katonái, vagy inkább a' fegyveres polgárok, talán mind széllyel tépték vólna a' Jakobinusokat, annyira fel gerjedt ellenek való haragjok. Azomban egész éjfélig meg nem szünt a' nagy kiáltozás. Reggeli 3 óra tájban, négy commissariusokat küldött a' Convent a' Jakobinusok klúbjába, a' kik ki üzték őket onnan, le petsételték írásaikat, be zártották ajtaikat, 's által adták a' kültsokat a' köz jóra és bátorságra ügyelő commissióknak.

Illyetén tragicus vége leve egy olly Társaságnak, a' melly igen nagy szolgálatokat tett ugyan

a' Frantzia revolutiónak, de a' melly annakutána fel fuvaikodván a' nép előtt való tekintetében, és el foglaltatván a' fősvénységnek lelke által, szörnyü kégyetlenséget vitt végbe a' maga tulajdon hazafiai ellen, és éppen ez által tette magát a' nemzet előtt gyűlölségesse, egész Európa szemei előtt pedig útálatossá.

Nov. 12 ikén ekként hízeltkedett Carnot a' Conventnek: Az északi ármádia, *úgymond*, *Nimwégent*, és a' *Schenkensántzi* erősséget el foglalta. — *Nielli* Contreadmirálnak divisiója egy 74 ágyús hajót el vett az Anglusoktól. — 33 kereskedő hajóikat rész szerént el rablotta, rész szerént pedig el süllyesztette. — *Nimwégenben* 80 ágyúkat találtak győzodelmes vitézeink. — Egy adjutáns 36 zászlót mutatott bé a' Conventnek, melyek közül 31 a' *Mastrichti* katonai őrizettől vételettel el, holott, ugyan *Carnot* jelentése szerént, 352 ágyút, 3800 mázsa puska port, és 14000 flinát, a' hadi rabságba esett őrizetnek fegyverén kívül, nyertek a' diadalmasak.

Illyetén mosolygó szerentseik közt is sziv szakadva várják a' békesség arany napjának fel derülését, melly a' revolutiónak kezdetétől fogva, szüntelen sűrű homályban bolyongott. A' szülékkal magzattyaiknak fegyver által való velzettegettetések, a' polgárokkal a' külömbkülömbféle szin alatt ki fatsartatott adó, a' kalmárokkal szokott kereskedések útjának bé záróztatása, a' mester emberekkel kézi mesterségeknek haldokló állapottya, a' föld mivesekkel a' requisitió és maximum, az az, terméseiknek közönséges szükségére való meg határoztatása, és szabott árra, meg únatta a' hofzias hadakozásnak terhét. — A' falusiak töbnire vagy egészlen el mulattyák földjeiknek mivelését, vagy csak immel ámmal folytatatyák szokott mesterségeket, alább való árra szoritván azoknak el adatását a' maximum, mint a' mennyiben magoknak került. Ambár a' múlt nyáron nagy bövség lett légyen is országokban, még

is nagyon félnek a' lakosok a' kenyérnek szükségétől, ez az oka, hogy nem régiben fel emelte a' Convent a' *maximumnak* az árrát, a' mit 1790-ik éiztendőben 15 livrán meg lehetett vásárolni, most 25 livrán sem lehet meg kapni. — A' fabrikák és manufacturák is meg lehetősen érzik a' hosszas hadakozásnak terhét, és tellyességgel nem szolgáltathatnak csak annyi vásznat, posztót, bőrt is, a' mennyi a' Fr. ármádiáknak szükségére kívántatik, innen vágyon, hogy valahová bé nyomúlhatnak a' Frantziák, mindenütt requisitió alá vetik azon tzikkelyeket, 's papiros pénzel fizetnek érteket. Mivel *Roberspiere* gonosz országlásától fogva, sem szóval, sem írással nem szabad a' békességről emlékezni, a' közönséges játék néző helyeken, e' szó helyett: *Paix-la*, az az, *tsendesség*, ezt szokták a' jelenvalók kiáltozni *la-paix*, az az, *békesség legyen*. — A' Moguntziai Ersek és V. Fejedelmnek békességes kívánsága, és a' Rgensburgi közönséges gyűlésben lett maga ki nyilatkoztatása rendkívül kedves érzékenységet indított a' Párisiákban, és úgy tapasztaltatott, hogy a' köz jóra ügyelő Commissió, a' Conventnek meg égyezésével, két biztosokat küldött maga tagjai közül *Badenbe*, valamelly titkos követséggel, holott vágyon *Barthelemy*, a' Fr. Republicának Helvetusokhoz küldött követje is. Néhány közönséges levelekből is olvassuk, hogy a' nevezett városba Austriai és Prussiai miniszterek is menének volna; de mi végre, e' még most sűrű homályban vágyon a' politicusoknak szemeik előtt. Hanem azt is beszélik azon közönséges levelek, hogy a' Frantziák nem közönséges, hanem csak magános békességet akarnak némelly szövetséges fejedelmekkel tsinálni, az Anglusok ellen pedig tovább is folytatni a' hadakozást, mellyet az is erőssíteni láttatik, hogy a' jelenvaló hadakozás alatt még nem készültek olly szorgalmatossan a' tengeri hadakozásra, mint most, a' *Bresti*, *Rocheforti*, és *Cherbourgi* ki kötő helyekben.

Hogy egyéb Frantzia dolgokat most elhallgassunk, jegyezzük meg ez égyet, hogy azt a napot, mellyen a' köz bátorságra ügyelő Commissionak Jakobinusok ellen tett rendeléseit, és tsejekedeteit jóvá hagyta a' Convent, meg inneplették a' Párisiak, sokan házaikat meg világosították, mások vendégeskedtek, muzsikáltak, és tántzoltak, 's több e' felé jelek által nyilatkoztatták ki a' Jakobinusok meg bukásokon való örömeiket.

*A' múlt póstán felbe szakadott Lengyel országi
Történetek históriájának folytatása.*

De ha tsak ugyan le nem akarná a' Lengyel katonaság fegyverét rakni, költözzön ki a' városból, hiszen majd meg válik, miként menekedhetik ki a' győzödelmes Orosz seregeknek markaik közül. — Azonközben, minden Warsóvidban lévő Lengyel truppokkal égyütt az onnan való ki költözésre készítette magát Nov. 5-ikén a' N. Tanátsnak előülője *Wawrzeski*, és a' királyt is ki akarta magával vinni. Ez az ő feltétele értésére esven a' lakosoknak, leg ottan a' vár piatzára, és a' közelebb lévő útzákra gyűllöttek, és a' Magistratus égyenesen meg izente *Wawrzeskinek*, hogy ő magának ugyan meg fogják a' városból való ki költözést engedni, ellenben készek akarmit inkább mivelni, mint a' királyt magok közül ki bocsátani. — Nov. 6-ikán dél előtt 10 órákor, a' N. Tanátsal égyütt a' Királyhoz ment *Wawrzeski*, és minden jussait által adván a' fejedelemnek, azon esedezett előtte, hogy mivel már ő nékiek tehetségeken nem volna, venné magára a' Nemzet ügyét, 's szorgalmatoskodna annak boldogságáért. —

Értesére esvén Gr. *Szwarrownak* ezen környüllások, mingyárt következő napon illetén foglalatú levelet irt a' Lengyel királynak: Mivel már azon vég, a' melly az Orosz seregeknek ide való

jöveteleket okozta, el érettetett, és a' constitutió-
nalis hatalom ismét által adattatott a' királynak,
nekie kötelességében áll *Nov. 9* ikén a' királynak
bátorsága véget, *Warsóviába* bé marsirozai. —
Úgy is történt a' dolog, a' m. d. n. eleibe mevéen
a' város polgári előjárói, mingyárt a' kapunál
kezébe adák a' város kulcsait, mellyeket a' győ-
zödeimi kolzorúval fel ékesitetett héros az égfelé
fel emevén, hálakat adott a' Teremtőnek, hogy
magát *Warsóviát*, nem olly drágán keeletett ne-
kie meg vásárolni, mint annak külső városát *Prá-
gát*. A' néző sokaság seregestől ment eleibe, és
belső meg indu'ással közönte nékie hozzájok mu-
tatott, de meg nem érdemlett kegyességét. Nagy
meg illetődéssel vette az *Ismaeli* győzödeimeskeű
vezér (ő vette meg a' múlt Török háborúban Bul-
gáriának nevezetes, és erős városát, *Ismaelt*) a'
lakosoknak hozzája mutatott szives hajlandóságát,
és akkor is meg ígerte, hogy az el multakról el-
felejtkezik, és mind személlyeikre, mind javaik-
ra nézve tökelletes bátorságba fogja őket hely-
heztetni.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Kilentz ezer főből álló Lengyel sereg, *Hen-
drovitz* Generál vezérlése alatt, le rakta a' fegy-
verét, a' kiket, tsupán parolájokra, minden re-
versalis vétel nélkül honnyaikba borsátott. —
Egynéhány ezeren ellenben, nem engedelmesked-
vén a' jó tanátsnak, *Dombrowski* kórmánya alatt,
tovább is az ellent állásra határozták meg ma-
gokat, és *Kolontay* Kancelláriussal, és 5 ágyúval
együtt oda hagyták *Warsóviát*. Ekkor is azt
mondotta Gr. *Suwarow*, hogy ezeknek nyakassá-
ga miatt nem kívánnya a' várost szerentsétienné
tenni, és hamuvá változtatni, lássák mennyenek
ők a' hová tettik, de bizonyosan Orosz horog-
ra akadnak. Valósággal úgy is történt a' dolog,
mivel utánnok küldetvén *Fersen* Generál, *Nidda*
környékén, egy felől ő, másfelől pedig a' Prus-
sus seregek, olly szoros helyre szoritották őket,
a' honnan tellyességgel ki nem menekedhettek völ-

na bésületésen; azért is, töbnire mind el hány-
ták fegyvereiket, széllyel oszlottak, a' még ottan
maradtak pedig, tár szekereiket, 's munitióikat
meg gyújtották, ágyúikat rész szerént a' föld alá
ásták, rész szerént pedig sütő lyukaikat bé sze-
geztek, 's végtére egynéhány ezere magokat a'
győzödelmeseknek fel adták. — Egy más, és 6000
emberből álló Lengyel corpus, a' mellyet *Ponya-
towski* hertzeg vezérel vala, de *Warsóviának* el
vétése után, a' király parantsolattyára azt oda
hagyta, *Klinkowström* Prussus Generál Májor ál-
tal környül vétetvén; közülök 56 tisztet, és 3000
köz embert el fogott *Sochazew* környékén, a' többi
pedig a' merre lehetett el futott.

Illyen vége leve a' Lengyel insurrectiónak,
melly maga felől méltán el mondhattya: *Veni,
vidi, 's a' vici helyett, succubui.* — Ezen szerentsét-
len és rövid ideig tartott insurrectió alatt 20000
embernél több veszett el közülök, a' fogságba
esteknek száma sem kissebb, kik között *Koscius-
kó Taddé* fő vezéren kívül, 8 Generálisok vóltanak
— az el vesztett ágyúknak száma 161 darabra té-
tetik. *Kosciuskó, Sierakovsky, Kamensky,* és *Nie-
metzewits* Lengyel Generálok, és 1000 hadi fog-
lyok, hat escadron lovasságnak és egy granaté-
ros regementnek fedezése alatt, *Octobernek* köze-
pén *Muszka* országba vitettek. A' tiszték illendő
bésületeiben tartatnak, semmi bajt és alkalmat-
lanságot nem szenvednek, és oldal fegyvereiket
is viselhetik.

Magyar Ország.

Sopron Sz., és K. Városában — Nyilas' 24-dikén.

Örömmel lehet itt szemlélni a' *Nád méz fábrica*
épülésének szerentsés kezdetit. Látom már tsal-
hatatlanul, hogy sokaknak felöle el-tsüggedt és
majd tsak nem ki-aludt reménységek, ujonnam

sokkal nagyobb erőben fel-ébred. *T. Nagy György* Urnak — úgy mint Directorának — hazafiúi buzgósága, sok fáradsága, és felséges Királyunk kegyes engedelme után. Istennek legyen hála! — már kivált a főző konyha derekassan épül. De kár, hogy a' kegyetlen téli keménysége által meg akarja akadályoztatni: mindazonáltal már tavaszra el-kezdik a' főzést. Mennyi hazfiúkat fog ez hajtani, mind *Sopronra*, mind egész országuokra nézve, ki nem mondhatni. De óh fájdalom a' *T. Igazgatón* kívül kevés hazfi van az említett Társaságban. — Már *Sopron*, ezen kívül két nevezetes Fabrikákba ditsekedik, úgy mint *Hamburg*, és *Spanyól* viassz készítőikkel. —

* * *

Azon Erd. olvasóimnak kedvükért, a' kik a' tudományoknak és szép mesterségeknak gyarapodását és előmenetelét szeretik, nevezetesen, a' kik újság leveleinkben gyakorta említett *Francia Telegrafus*nak alkotmányát látni ohajtották; kívántam azt le rajzoltatni, és annak magyarázattyával együtt kedveskedni az olvasó Publicumnak. A' mai postán a' rajzolatnyát küldöm meg, a' jövő postán pedig a' magyarázatnyát fogom megküldeni.

D. D. S.